

«Els manuals de gramàtica i la llengua normativa» (cal fer notar que la important *Sintaxi generativa catalana*, en col·laboració amb Joan Solà, data de tres anys abans). Ginebra va concloure que la lliçó principal que ens ha donat Bonet en el camp de la gramatografia catalana, fruit de l'anàlisi rigorosa, detallada i exhaustiva dels materials a què va aplicar el bisturí, és l'establiment d'una autèntica fenomenologia de les maneres i els graus de la prescripció gramatical, fenomenologia que es desplega en una reflexió a tres bandes: sobre el treball gramatical mateix; sobre l'evolució, les condicions i les limitacions de la prescripció gramatical catalana; i sobre la recepció de la figura de Fabra.

I va arribar el torn de l'homenatjat. Bonet va començar donant les gràcies als col·legues i, molt especialment, al que en va dir "quartet de belles dames" (les que formaven la comissió organitzadora de l'acte) i als autors de les tres ponències dedicades a les seves activitats de recerca. I va teixir un discurs emotiu, no desproveït d'ironia (convocada, justament, per atemperar l'emoció), en què, entre d'altres coses, va declarar que es considerava un privilegiat d'haver anat a raure, quan ja tenia una certa edat, al Departament de Filologia Catalana de la UB («us podeu imaginar», va dir, «un lloc on s'hagués pogut treure més rendiment de mi sense que un servidor s'ho hagués passat malament?»), una casa que li havia permès de conèixer i estimar Joan Solà, que, si hagués pogut ser en aquell acte (Solà va morir a l'octubre del 2010), de segur que li hauria fet la brometa «Sebas, a tu el que et passa és que ets bonet»; on havia experimentat la sensació, en notar que una classe «t'acaba de sortir bé», que «el que fas té sentit»; i on havia tingut la sort, de tant en tant, de descobrir, dins el regne dels alumnes, «l'esplendor d'una intel·ligència en estat pur». Bonet va fer també un repàs dels episodis amb què, va dir, se l'acostumava a identificar professionalment (episodis que giraven al voltant de tres noms propis: Chomsky, Fabra i Espriu), els quals componien una melodia que sonava com una declaració d'amor a la seva llengua, i va acabar recordant, abans de reiterar l'agraïment als presents, les responsabilitats, diferents de les directament relacionades amb la docència o la recerca individual, que havia assumit al Departament, a la Facultat o en el marc general de la Universitat.

Abans de les paraules del degà, que, com hem dit, va tancar l'acte, la passió de Bonet pel cinema (i per Itàlia) es va veure afluïda en les interpretacions musicals, amb un muntatge visual de la seva última classe (totes dues coses preparades per estudiants), de dos temes de Nino Rota (l'un per a *Il Gattopardo* i l'altre per a *Amarcord*) i un d'Ennio Morricone (per a *Il buono, il brutto, il cattivo*). Va fer de presentador Héctor Mellinas i va cantar la mezzo Berta Lunes, acompanyada al piano per Marina Miralles.

Acabat l'acte, un abundós piscolabis al primer pis del Pati de Lletres va satisfer tots els pala-dars, i col·legues, deixebles, estudiants, amics i familiars vam tenir la convicció plena que havíem assistit a un homenatge que, salvades les distàncies entre un acte i un home, i que aquest ens perdoni, estava a l'altura de l'homenatjat.

Josep BESA CAMPRUBÍ
Universitat de Barcelona

I Conferència de l'Aula Joaquim Molas de la Biblioteca Museu Balaguer: La catalanística en l'acadèmia global (17 de maig de 2013). — En la presentació de la jornada, Montserrat Comas va remarcar la importància de l'Aula Molas com a pol de reflexió i centre de creació de coneixement relacionat amb la literatura catalana contemporània. En aquesta línia, va assenyalar la necessitat d'establir vincles entre les universitats i els centres de batxillerat per a fer que l'Aula Molas es convertís en un planter de joves estudiosos de la literatura contemporània.

En la conferència inicial, «Algunes reflexions personals entorn la catalanística», el doctor Joaquim Molas va reflexionar sobre la singularitat que representa la cultura catalana en un món globalitzat i condicionat pel declivi de les humanitats. En aquest marc, J. Molas va comentar la feina i les

vinculacions d'alguns catalanistes de l'exterior amb la catalanística: R. Pring-Mill, Til Stegmann, J. Hillgarth, D. Rosenthal o P. Hutchinson; així com la promoció i l'estudi de la cultura catalana feta per nuclis d'emigrats o personalitats establertes en diferents territoris: P. Bellet, J. M. Solà-Solé, I. González Llubera, J. Gili, R. Sugranyes de Franch, J. M. Batista i Roca o J. Coromines. Posteriorment, J. Molas va resseguir els canals a través dels quals els estudis literaris catalans s'han introduït en les universitats: la filologia romànica, la hispànica o el lul·lisme i va esbossar el perfil de les grans tradicions de la catalanística: l'alemanya amb figures com F. Diez, Meyer-Lübke o B. Schädell; la francesa amb Morel-Fatio o els rossellonesos, A. Pagès, J. Amade o J. S. Pons; la britànica, en què destaca l'aportació d'A. Peers, A. Yates o A. Terry; o la italiana, amb M. Casella, A. Farinelli o G. Grilli, entre d'altres. Finalment, va esmentar, també, la contribució d'historiadors com P. Vilar, J. Calmette, P. Preston, J. Elliott. A banda d'aquestes tradicions, J. Molas va voler reivindicar el paper de galvanitzador que ha tingut el lul·lisme, que ha estat capaç d'incorporar estudiosos de camps diversos (filosofia, teologia, llatínisme, etc.) i va apuntar la possibilitat que l'obra de M. Rodoreda pugui fer aquesta funció en un futur. Després d'aquest recorregut per la catalanística, J. Molas va cloure la conferència assenyalant la necessitat d'incorporar els estudis catalans als plans d'estudi de cada universitat per tal de garantir-ne la viabilitat i va insistir també en la necessitat de fer una política de traduccions que permeti donar a conèixer la literatura catalana a l'exterior.

En la conferència, «La catalanística internacional. Una perspectiva històrica», August Bover va reivindicar el terme *catalanistes* per referir-se als estudiosos de la catalanística, en detriment de la forma *catalanòfils*, impròpia i imprecisa. Tot seguit, va fer un repàs del que han estat les grans etapes de la catalanística i va insistir en la importància de la figura de Ramon Llull com a estímul dels estudis catalans a l'exterior. Dins d'aquest recorregut històric, va remarcar l'impuls que va suposar el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906) i va reivindicar el paper del VII Congrés de Lingüística Romànica (1953). La projecció exterior i la consolidació dels estudis catalans tenen una altra fita en el que seria el I Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes d'Estrasburg, al qual van seguir el d'Amsterdam (1971) i Cambridge (1973) en què es va crear l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC). A partir del 1979, l'AILLC convoca els col·loquis de manera alterna dintre i fora del domini lingüístic. Actualment se'n prepara el 17è a València. Al costat dels col·loquis, August Bover va repassar el teixit d'associacions de catalanística d'Europa i Amèrica: Anglo-Catalan Society, Associazione Italiana di Studi Catalani, North American Catalan Society, Association Française des Catalanistes, Deutscher Katalanistenverband, Associació de Catalanistes d'Amèrica Llatina, i va desgranar les activitats i les publicacions que generen. La intervenció d'August Bover va posar en relleu la vitalitat d'una xarxa internacional d'estudis catalans construïda sense el suport de cap estat. Tenint en compte això, cal esperar que l'articulació d'un nou estat hauria de servir per fer un pas endavant definitiu en la catalanística.

Andreu Bosch va analitzar el paper de l'Institut Ramon Llull (IRLL) en la promoció dels estudis de llengua i literatura catalanes a les universitats de l'exterior. Va indicar que, actualment, s'imparteix docència a cent cinquanta universitats i que l'IRLL dóna suport als Centres de recerca des dels quals s'impulsen activitats de caràcter interdisciplinari. En una segona línia de treball, l'IRLL té com a objectiu reforçar els instruments per millorar la docència del professorat i les prestacions als estudiants. Per aquest motiu, adapta l'oferta docent als canvis curriculars, amplia els programes de traducció i ofereix beques per a estudiants. Seguint aquesta política, potencia els centres d'estudis, reforça les càtedres de professors visitants i convoca, juntament amb la Fundació Congrés de Cultura Catalana, el Premi Internacional Ramon Llull. Finalment, el ponent va insistir en la necessitat de promoure la recerca en literatura comparada i cinema per integrar els estudis catalans en les xarxes internacionals de recerca.

La intervenció de Patrizio Rigobon «Quin és el futur de la catalanística?» va servir per fer una radiografia precisa de la situació de la catalanística a Itàlia. Va recordar que l'any 2009 hi havia

dinou universitats que impartien assignatures de català. Però arran de les reformes dels plans d'estudi de 1999, el català va passar a formar part del sector històric de la filologia romànica i això dificulta d'inserir-la en els currículums de les llengües modernes. Va afegir que la presència de la cultura catalana no es limita a l'àmbit acadèmic. En aquest sentit, cal destacar l'augment del nombre de traduccions en els darrers anys. Tanmateix, cal considerar que, al costat de les traduccions d'obres literàries en català, hi ha una voga de la narrativa històrica que té com a marc Barcelona, escrita en castellà i en algun cas en català. En aquestes obres, el lector no sempre hi pot trobar una imatge precisa d'allò que és o ha estat Catalunya. Tampoc no es pot inferir aquesta visió d'algunes ressenyes literàries aparegudes en els diaris, que sovint posen de manifest un gran desconeixement de la literatura catalana. En aquest context, la catalanística pot jugar un paper clau a l'hora de presentar la literatura catalana i la cultura catalana en general i ajudar, així, a formar una imatge clara i moderna de Catalunya a Itàlia.

Josep Maria Murià en la conferència «Algunes ocasions estratègiques en benefici de la cultura catalana» va relacionar els estudis catalans a Mèxic amb l'exili de 1939, un èxode format per un contingent prou important de gent, amb un nivell cultural alt, però que, malgrat això, no va generar una xarxa prou sòlida de promoció de la cultura o el comerç. Probablement això s'explica perquè els exiliats van viure amb una permanent sensació de provisionalitat, la qual cosa impedia que es plan-tegessin projectes de gran abast. De fet, massa sovint darrere les iniciatives més significatives hi havia l'esforç individual, cosa que n'hipotecava la continuïtat. A més, les diferències i rivalitats entre les entitats catalanes de Mèxic tampoc no afavorien el treball conjunt. A tot això, cal afegir-hi l'hostilitat de les institucions i organitzacions republicanes espanyoles. Comptat i debatut, l'exili català va fer un esforç extraordinari per mantenir la llengua, els costums, però no va crear estructures duradores que permetessin continuar en el temps la tasca de projecció de la cultura catalana. La recuperació democràtica ha permès iniciar alguns projectes i iniciatives: creacions de càtedres, Fira Internacional del Llibre a Guadalajara, programes de col·laboració amb el Colegio de Jalisco i l'Institut de Antropología e Historia (INAH), etc. Però, cal anar més enllà i aprofitar el caliu que va deixar l'exili català per construir una xarxa ben organitzada en la qual s'integrin les institucions catalanes, però en què es tingui en compte també la gent d'allà per tal que els projectes siguin realment eficaços. A més, caldria superar, també, els entrebancs burocràtics que en alguna ocasió han impedit tirar endavant iniciatives interessants per a projectar Catalunya a Llatinoamèrica.

Andreu FREIXES

Homenatge al professor Ramon Pla i Arxé amb motiu de la seva jubilació (Universitat de Barcelona, 23 de maig de 2013). — El 23 de maig de 2013, a l'Aula Capella de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona, es va celebrar un acte d'homenatge al professor Ramon Pla i Arxé organitzat pel Departament de Filologia Catalana. Un públic format per estudiants, col·legues de tots els departaments de la Facultat de Filologia, membres del Personal d'Administració i Serveis, representants de diferents institucions acadèmiques i culturals amb les quals està vinculat l'homenatge, amistosats i familiars, va omplir la sala de gom a gom per celebrar i agrair tots aquests anys de dedicació a la Universitat. Pla i Arxé va començar la seva carrera docent a la Universitat de Barcelona el 1973, va obtenir el títol de doctor el 1975 i des de 1986 ha estat adscrit al Departament de Filologia Catalana. Durant aquest període ha impartit diverses matèries relacionades amb la teoria de la literatura i l'anàlisi i el comentari de textos.

Tot i així, l'homenatge no es va centrar només en les activitats estrictament acadèmiques que ha dut a terme Pla i Arxé sinó que també va englobar altres facetes destacades de la seva trajectòria professional i intel·lectual: la gestió acadèmica i cultural, la crítica literària i la divulgació de l'òpe-